

Ympäristöopas

"Metsä on luomakunnan kirkko."

YLÄ-SAVON
SEURAKUNTAYHTYMÄ

Arvoisa lukija,

kädessäsi on Ylä-Savon seurakuntayhtymän ympäristöopas. Sisältöön on tiivistetty ympäristöohjelmamme pääkohdat. Ympäristöohjelma toimii ohjenuorana seurakuntayhtymän ympäristötyölle ja työkaluna ympäristöasioiden hoidon jatkuvassa parantamisessa.

Tämä opas on tarkoitettu käytännön toimenpiteiden hahmottamiseksi ja yleisen ympäristötiedon lähteeksi kaikille työntekijöille, luottamushenkilöille ja seurakuntalaisille. Opas sisältää tietoa miten ympäristöohjelmamme toteutuu käytännössä. Opas on luotu vuonna 2013 ja päivitetty 2019.

Pidetään huolta luomakunnastamme!

Sisällysluettelo

1. Teologiset lähtökohdat ympäristöajattelulle	1
2. Olemme sitoutuneita ympäristömme suojeluun	1
· Koulutus, etätyöskentely ja ympäristövastaavat	2
· Ympäristöviestintä	3
· Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty	3
3. Ympäristöajattelu mukana seurakuntien arjessa	4
· Työalakohtaiset käytännön toimenpiteet	4-7
· Lähtökohtana jätehuolto selvitys	8
· Näin kierrätämme!	8
· Hautausmaat ja viheralueet	8
· Siivous	9
· Energia, rakentaminen ja veden kulutus	10
· Ruoka ja keittiöt	10
· Toimistot	11
· Leiri- ja kurssikeskukset	12
· Metsät ja liikenne	12
4. Yhteystiedot	13

1. Ympäristökasvatuksen teologiset lähtökohdat

Raamattu alkaa kahdella luomiskertomuksella. Luomiskertomukset eivät ole silminnäkijöiden kuvauksia maailman ensimmäisestä viikosta eivätkä oppitunti maailman synnystä. Sen sijaan ne kertovat, kuka tämän kaiken sai aikaan ja millaiseksi tämä maailma on tarkoitettu.

Kummankin luomiskertomuksen mukaan ihmisellä on luomakunnassa kiistatta erityisasema. Toisaalta Jumalan kuvana ihminen on Jumalan herruuden merkki maan päällä, ja jotta tämä herruus toteutuisi, ihmisen on oltava muun luomakunnan hallitsija.

Ihmisen herruus ei ole kuitenkaan ihan näin yksiselitteinen. Toisen luomiskertomuksen mukaan Jumala asetti ihmisen istuttamaansa Edenin puutarhaan viljelemään ja

varjelemaan sitä – ei siis hallitsemaan ja alistamaan.

Kirkkomme Katekismus sanoo seitsemännen käskyn ”älä varasta” selityksessä: ”Ympäristön turmeleminen ja luonnon tasapainon järkyttäminen on varastamista tulevalta sukupolvilta.” Ihmisen tulee toteuttaa tehtäväänsä maailmassa osana muuta luomakuntaa, muiden luotujen rinnalla ja joukossa. (1 Moos. 1: 1–2: 4a ja 1 Moos. 2: 4b–25)

2. Olemme sitoutuneita ympäristön suojeluun

Kristilliseen uskoon kuuluu olennaisena osana luomakunnan kunnioittaminen ja kiitollisuus Luojan lahjoista. Ylä-Savon seurakuntayhtymä sitoutuu tämän vakaumuksen pohjalta varjelemaan luomakuntaa ja työskentelemään elinvoimaisen elinympäristön säilyttämiseksi sekä turvatun tulevaisuuden takaamiseksi. Tähän pyritään suosimalla kestäviä, ympäristöystävällisiä toimintamalleja ja ratkaisuja kaikissa toimintamuodoissa.

Seurakuntayhtymän johto on sitoutunut ympäristöasioiden hoidon jatkuvaan parantamiseen. Ympäristö ja kestävyys huomioidaan toimintojen suunnittelussa ja osana päivittäistä päätöksentekoa. Johto

huolehtii myös siitä, että ympäristötyöhön on saatavilla riittävästi resursseja.

Kaikki työntekijämme kantavat vastuuta ympäristötyöstä sitoutumalla vastuulliseen ympäristöasioiden hoitoon omilla työalueillaan. Ympäristöasioiden jatkuvaan parantamiseen pyritään kirjaamalla kunkin työalan ympäristötavoitteet vuosittaisiin toimintasuunnitelmiin ja seuraamalla toteutumista toimintakertomuksissa.

Myös seurakuntalaisia kutsutaan pitämään huolta yhteisestä elinympäristöstä. Pitämällä ympäristöasioita esillä seurakuntien toiminnoissa ja avaamalla ovet yhteistyöhön kaikkia kannustetaan luomakunnan varjelijoiksi.

”Ihminen on Luojaansa nähden palvelussuhteessa kuten isännälleen vastuuvollinen puutarhuri.”

Koulutus, etätyöskentely ja ympäristövastaavat

Koulutus ja tiedon saanti ovat ensiarvoisen tärkeitä myös ympäristöasioissa. Työntekijöillemme annetaan kaksi kertaa vuodessa järjestettävän henkilöstöpäivän yhteydessä ympäristökoulutusta eri ympäristöteeman merkeissä. Lisäksi työalakohtaista ympäristökoulutusta tarjotaan kaikille halukkaille.

Jokaiseen seurakuntaan on erikseen nimetty ympäristövastaavat:

- Iisalmi, Minna Niskanen
- Lapinlahti, Sami Kokkonen
- Pielavesi, Jaana Kiukkonen
- Sonkajärvi, Seija Heiskanen
- Varpaisjärvi, Sami Kokkonen

Seurakuntien työntekijäkokouksissa nämä ympäristövastaavat huolehtivat ympäristöön liittyvien asioiden esille ottamisesta, opastuksesta ja seuraamisesta.

Yhteystiedot löytyvät tämän oppaan viimeiseltä sivulta.

Kaikille työntekijöille on jaettu ohjeet energian ja veden säästöstä sekä energiaa säästävistä liikkumisesta. Lisäksi toimistotiloihin on asetettu näkyville ns. huoneen- tauluina ”Vihreän toimiston vinkit” sekä ”Vihreän kahvihuoneen vinkit”. Energiansäästöviikon yhteydessä työntekijöitä muistutetaan energiaa säästävistä päivittäisistä rutiineista. Näitä ovat esim. valaistuksen huomiointi, työkoneen näytön sammuttaminen ja tulostuksen vähentäminen.

Seurakuntayhtymässä on mahdollisuus etäkokouksiin mm. videoneuvotteluvälineiden avulla. Etäkokoukset ovat olleet käytössä, mutta niiden hyödyntämiseen kannustetaan tulevaisuudessa enemmän. Esimerkiksi papit ja kanttorit voivat luontevasti hoitaa osan työtehtävistään etätöinä. Etätyöskentely edistää osaltaan ympäristöajattelua.

Ympäristöviestintä

Ympäristöasiat on otettu huomioon sekä sisäisessä että ulkoisessa viestinnässä. Ympäristöasioiden viestintä on osa kokonaisviestintää. Seurakuntayhtymän verkkosivulla osoitteessa www.ylasavonseurakunnat.fi löytyy oma ympäristösivu (Perustiedot - Ympäristödiplomi), jossa on esitelty ympäristöasioitamme. Sisäisessä viestinnässä ympäristöasioille on luotu oma tiedonhakupaida intranetissämme. Siellä on oma ympäristösivu, josta löytyy ympäristötyöryhmän yhteystiedot sekä yleistä tietoa mm. ympäristödiplomin hakumenettelystä. Sivulla on työntekijöille myös lisätietoa esim. energian säästämisestä. Ympäristöasiat otetaan esille myös sosiaalisessa mediassa. Seurakuntillamme on yhteinen Facebook-sivu, jossa seurakuntiemme ympäristöasioita nostetaan aika ajoin esille.

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty

Toiminta- ja taloussuunnitelmassa ympäristöasiat ja ympäristökasvatus huomioidaan toiminnan yhtenä painopisteenä. Tulevina vuosina erityisiä ympäristöasioita nostetaan esiin vuosisuunnitelmissa tarpeen mukaan. Painopisteet pyritään muotoilemaan yhdessä toiminnasta vastaavien henkilöiden kanssa konkreettisiksi tavoitteiksi, joiden toteutumista seurataan.

”Ympäristökasvatus on asenne- ja arvokasvatusta.”

Seurakuntayhtymän ja seurakuntien hankinnat suunnitellaan huolella ja ympäristövaikutukset huomioidaan päivitetyn hankintasäännön mukaisesti. Eri vaihtoehtojen ympäristöominaisuudet pyritään selvittämään etenkin tuotteiden ja palvelujen hankinnoissa.

Ympäristömerkittyjä tuotteita, esim. Joutsenmerkki, suositaan mahdollisuuksien mukaan ja niiden osuutta hankinnoissa kasvatetaan. Seuraavat tuotteet hankitaan kaikkiin seurakuntiimme ympäristömerkittyinä: kopiopaperi, kirjekuoret, käsipyyhepaperi, wc-paperi sekä osa siivousaineista.

Seurakuntayhtymä sai Reilun kaupan arvonimen vuonna 2013. Tarjoiluissamme käytetään mm. Reilun kaupan kahvia, teetä tai suklaata.

3. Ympäristöajattelu mukana seurakuntien arjessa

Työalakohtaiset käytännön toimenpiteet

Jumalanpalvelukset

Seurakuntiemme jumalanpalveluselämä on runsasta. Viidessä seurakunnassa on yhteensä yhdeksän kirkkoa, joista seitsemässä vietetään viikoittain jumalanpalveluksia. Alueella on sekä kaupunki- että maaseutuympäristöä, mikä näkyy myös seurakuntien jumalanpalveluselämässä.

Vuoden 2013 aikana kaikkien seurakuntien jumalanpalvelussuunnitelmiin lisättiin luomakunnan sunnuntain viettäminen toukolokuun aikana. Jumalanpalvelusten suunnittelussa otetaan myös huomioon ympäristöasiat, ja

pyritään pitämään luonto kokonaisvaltaisena näkemyksenä mukana jumalanpalveluksissa. Suunnittelu- ja tähdätään siihen, että luomakuntasuhde ymmärretään erottamattomana osana kristillistä uskoa. Kirkkovuoden tekstien valinnassa huomioidaan ympäristöasioiden ja ihmisen luontosuhteen esille tuominen.

Seurakunnissamme pidetään usein erityisjumalanpalveluksia, kuten luonto- ja metsäkirkkoja, niittykirkkoja, louhoskirkkoja, puistokirkkoja, ketokirkkoja ja laavukirkkoja. Erilaisten erityisjumalanpalvelusten järjestämistä jatketaan ja niitä pyritään lisäämään mahdollisuuksien mukaan.

Musiikki

Rippileireillä, luontojumalanpalveluksissa, hartauksissa, iltaohjelmissa ja lipunnostossa otetaan lauluvalinnaksi luontoon liittyviä lauluja ja virsiä. Toukosiunauksissa, sadonkorjuujumalanpalveluksissa ja luomakunnansunnuntaina huomioidaan virsi- ja lauluvalinnoissa Jumalan luomistyö.

Rippikoulu

Rippikouluissa tavoitteena on pientää leirien hiilijalanjälkeä vähentämällä sähkön, veden ja paperin kulutusta. Leireillä syntyvien jätteiden lajitteluun ja kierrätykseen perehdytään yhdessä nuorten kanssa.

Rippikoululeirillä järjestetään erillinen luontoaiheinen oppimiskokonaisuus. Lisäksi nuorten kanssa kootaan yhdessä kymmenen vihreää käskyä, jotta kaikilla olisi selkeä yhteinen ymmärrys siitä, mihin voidaan sitoutua.

Käskyt voivat olla vaikka seuraavanlaiset:

1. Säästämme vettä.
2. Emme heitä roskia luontoon.
3. Säästämme sähköä.
4. Emme käytä sähkövaloja turhaan, vaan pidämme tyhjt huoneet pimeinä.
5. Suosimme lähiruokaa, luomutuotteita ja Reilun kaupan tuotteita.
6. Syömme paljon kasvikunnan tuotteita.
7. Suosimme kimppakyytejä.
8. Emme käytä kertakäyttötuotteita.
9. Käytämme kierrätyspaperia.
10. Pyhitämme lepopäivän.

Näiden lisäksi ympäristökasvatusta toteutetaan läpäisyperiaatteella. Tämä tapahtuu esimerkiksi siten, että teema on esillä joissakin jumalanpalveluksissa ja hiljentymisessä luonnon helmassa. Yhtenä tavoitteena on myös se, että nuoret oppivat arvostamaan itseään ja omaa kehoaan Jumalan ainutlaatuisena luomuksena.

"Mitä isot edellä, sitä pienet perässä. Lapsi- ja perhetyön tavoitteena on tukea kotien ympäristökasvatusta."

Lapsi- ja perhetyö

"Mitä isot edellä, sitä pienet perässä". Lapsi- ja perhetyön ympäristökasvatus on mallioppimista, tekemällä oppimista, yrityksiä ja erehdyksiä, toistoja sekä onnistumisen ja ilon kokemuksia. Lapsi- ja perhetyön tavoitteena on tukea kotien ympäristökasvatusta.

Kerhoissa opastetaan niin lapsia kuin aikuisiakin kierrätykseen ja kestäväan kehitykseen. Roskat lajitellaan, pidetään vaatteiden ja lelujen kierrätyspäiviä sekä kutsutaan kerhoihin jäteneuvoja vieraaksi.

Askarteluissa käytetään luonnon- ja kierrätysmateriaalia. Perheitä ohjataan tuomaan kerhoihin kierrätysmateriaalia mm. askarteluihin.

Toiminnassa tuetaan lapsen ja aikuisen luontosuhdetta. Ulkoilemme ja teemme retkiä lähiympäristöön sekä tutkimme ja havainnoimme luontoa. Iisalmen seurakunnassa toimii yksi luontopainotteinen päiväkerhoryhmä. Lapsi- ja perhetyö tekee yhteistyötä mm. Marttojen ja Maa- ja kotitalousnaisten kanssa.

Varhaisnuorisotyö

Yhteiset käytännöt lajittelussa, veden ja energian säästämässä on kerrottava selkeästi, jotta menettelytavat tulevat lapsille ja nuorille tutuiksi. Leirillä mm. opastetaan, että sopivilla annoksilla minimoidaan biojätteen määrä. Askarteluun voidaan käyttää kierrätysmateriaaleja tai tuunata vanhasta uutta - vaikka kassin vanhoista farkuista! Erityisesti ympäristön ja luonnon ihmettelminen kasvattaa meissä kiitollisuutta ja vastuuntuntoa luonnonvarojen käytöstä. Kouluvierailulla ympäristöasiat ovat luonteva teema.

Nuorisotyö

Nuorten kanssa pidetään yllä keskustelua arvoista, kulutustottumuksista ja elämäntavoista. Luomakunnan asiat voidaan ottaa esille osallistumalla kansallisiin tai kansainvälisiin ympäristönsuojelun ja kestäväan kehityksen teemapäiviin. Toimintamallit etsitään yhdessä nuorten kanssa.

Kirkon Ulkomaanavun yhteydessä toimii valtakunnallisesti nuorten ja aikuisten Changemaker-verkosto,

joka toimii aktiivisesti globaalin oikeudenmukaisuuden puolesta ja tekee ympäristökasvatusta koulutustoiminnassaan.

Diakonia

Diakoniatyössä pyritään kaikissa tilanteissa tuomaan ympäristönäkökulma esille. Työn kokonaissuunnittelu ja keskittäminen säästää ympäristöä, energiaa ja jätteitä. Esimerkiksi, jos jossakin tilassa ei ole muuta toimintaa kuin diakonian kerho, niin mietitään voidaanko kokoontua muualla, ettei yhden kerhon takia tarvitse pitää jotain tilaa lämpimänä jne.

Kerhoissa annetaan ohjausta kierrätyksestä ja muista ympäristöasioista. Ryhmiin kutsutaan asian tuntijoita puhumaan esimerkiksi Jätehuolto Rytköseltä tai Ylä-Savon jätehuollosta. Ympäristöasiat ote-

taan yhdeksi vuositeemaksi, joka viedään läpi kerhoissa ja samaa teemaa jatketaan kotikäynneillä.

Lähetystyö

Kristillisen ympäristökasvatuksen tehtävänä on korostaa myös maailmanlaajuisista vastuuta Luojamme edessä. Kansainväliseen vastuuseemme kuuluu kertoa epäkohdistta, joita maailmassamme on: kristillisen opetuksen ja arvojen puute, luonnonvarojen riisto, köyhyiden ongelmat, ihmisten epätasa-arvo, koulutuksen ja terveydenhuollon alhainen taso ym.

Konkreettisina toimina kerromme näistä asioista lähetystyön monimuotoisessa toiminnassa. Lapsi- ja nuorisotyössä tämä tapahtuu mm. lähettivierailujen yhteydessä sekä lähetysnäyttelyissä. Aikuistyössä kasvatusta ja käytännöntyö tapahtuu lähetyspiirivierailuilla, käsi- ja puutyöpiireissä, vapaaehtoisten lähetysmäntien toiminnassa sekä kirpputoreilla monella eri tavalla.

Lähetystyön toimintaan liittyy varojenkeräysvelvollisuus. Nämä varat mahdollistavat lähetyskentillä nimikkolähettiemme työn sekä mukana olon muissa projekteissa ja toiminnassa eri puolilla maailmaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon virallisten lähetysjärjestöjen organisoimana.

Myös kummilapsitoiminta tähtää ympäristökasvatukselliseen

tulokseen, sillä se mahdollistaa lapsen koulunkäynnin siellä missä vanhemmilla ei ole varaa kustantaa lapsen koulutusta. Tavoitteena on vuosittain etsiä seurakunnissa kahdelle kummilapselle kummit seurakuntalaisista.

Yleinen seurakuntatyö

Ilminen luomakunnan viljelijänä ja varjelijana pidetään esillä raamattuo-
petuksessa sekä luento- ja keskustelutarjoissa. Julistuksessa pidetään esillä lepopäivän pyhittämisen ja muiden käskyjen merkitystä elämää varjelevana Jumalan tahtona.

Lähtökohtana jätehuoltoselvitys

Seurakuntayhtymässä on tehty jätehuoltoselvitys, joka kattaa kaikki kiinteistöt ja hautausmaat. Selvityksestä käy ilmi lajiteltavat jätteet kussakin seurakunnassa, jäteastioiden määrä ja niiden tyhjennysvälit pääpiirteittäin. Seurakuntayhtymälle tehtiin vuonna 2013 jätehuoltosuunnitelma selvityksen pohjalta. Suunnitelma toteutetaan näyttötyönä osana kahden työntekijän ympäristöhuollon ammattitutkintoa.

Kaatopaikkajätteen määrää arvioidaan seuraamalla astioiden täyttöastetta ja tyhjennystiheyttä. Seuraimisen toteuttavat laitoshuoltajat, emännät ja seurakuntamestarit.

Näin kierrätämme!

lialmessa kerätään erikseen seka-, energia- ja biojätteet, paperi, pahvi, metalli ja lasi sekä tietoturvajätteet. Lapinlahdella lajitellaan seka-, energia- ja biojätteet sekä paperi, pahvi, metalli ja lasi. Pielavedellä kerätään seka-, bio- ja tietoturvajäte sekä lasi, metalli, paperi ja keräyskartonki. Varpaisjärvellä kerätään seka-, bio- ja energijäte sekä paperi, lasi ja metalli. Sonkajärvellä lajitellaan sekajäte, paperi, pahvi, kartonki, lasi ja metalli.

Kaikissa seurakunnissa on nimetty henkilö, joka kuljettaa vaaralliset jätteet jatkosijoitukseen. Seurakunnissa järjestetään vaarallisten jätteiden välivarastointipaikka kohteisiin, joissa vaarallisia jätteitä syntyy.

Hautausmaat ja viheralueet

Hautausmailla syntyy paljon kierrätettävää jätettä, ja esim. maatuivat jätteet kerätään erikseen ja ne kompostoidaan joko paikan päällä tai viedään muualle kompostoitavaksi. Kaikilla hautausmailla kerätään sekajätteen lisäksi erikseen maatuva jäte ja metalli. Kompostoinnissa syntyvää multaa käytetään hyväksi mm. istutuksissa, ja kaatopaikkajätteen määrää sekä jätteiden lajittelun sujumista seurataan. Lajittelun tehokkuutta pyritään lisäämään seurakuntalaisille tiedottamalla ja järjestämällä riittävästi asianmukaisesti merkityillä astioilla varustettuja ja lajittelupisteitä.

Hautakynntilöiden muovikuoret muodostavat valtaosan hautausmailla syntyvästä sekajätteestä. Vuosittain sekajätettä syntyy keskimäärin reilu tonni hautausmaahehtaaria kohden ja yli puolet tuosta määrästä on erilaista muovikynntiläjätettä. Omaisille kerrotaan kestävän kehityksen mukaisista muistamistavoista, mm. ekologisesta surusidonnasta ja hautalyhtyjen suosimisesta.

Poltettaessa hautalyhdyissä tavallisia kilokynntilöitä tai pitkäkestoisia öljykynntilöitä, voidaan kynntiläjätteen määrää merkittävästi vähentää. Monissa seurakunnissamme on käynnistetty myös muovisten hautavihkopohjien uudelleenkierrätystä sekä työntekijä, että myös vapaaehtoisvoimin hyvässä yhteistyössä hautaustoimistojen kanssa.

Hautaustoimi suosii hoitohautojen kesäkukkaistutuksissa nopeakasvuisia ja vähän ympäristöä kuormittavia kasvilajeja, kuten esim. kesäbegoniaa. Tarjoamme myös erilaisia perennavaihtoehtoja, jossa kasvien kasvatuksesta aiheutunut ympäristökuormitus jakaantuu useammalle vuodelle, eikä esimerkiksi ruukuista aiheutuvaa muovijätettä tule joka vuosi uudestaan.

Käytettävien kasvilajien kestävyys ja kotimaisuus ovat meille tärkeää. Näitä ja muita ympäristönäkökul-

mia tuomme omaisten tietoisuuteen mm. haudanhoitotarjouskirjeissämme ja nettisivuillamme.

Siivous

Seurakuntiemme siivoustoimen hankinnat, kuten siivousvälineet -ja tarvikkeet sekä aineet, tilataan keskitetysti. Seurakunnat tilaavat tarpeidensa mukaan tuotteita keskimäärin noin kahdeksi viikoksi kerrallaan.

Siivouksessa käytettäviä välineitä ja aineita säilytetään asianmukaisesti siivouskomeroissa tai siivouskeskuksissa. Hankinnoissa hinta on ratkaiseva tekijä, mutta ympäristöystävällisyyteen kiinnitetään huomiota. Laatu on merkittävä tekijä, mikä sekin osaltaan on ympäristöystävällisyyttä. Käytettävistä haitallisista aineista työntekijämme ovat hyvin tietoisia. Klooria sisältävistä aineista on luovuttu suurelta osilta, ja runsaasti fosfaatteja sisältävien aineiden haitoista ollaan tietoisia.

Siivoustason tarkistus on tavanomainen toimenpide. Tilojen käytöaste sekä sesonki- ja vuodenaika vaikuttavat siivouksen tarpeeseen. Harvemmin käytettyjä kohteita siivotaan kevyemmin ja/tai harvemmin. Tämä edistää omalta osaltaan ympäristön suojelua, koska tarpeeton työ kuluttaa turhaan siivousaineita sekä pintamateriaaleja.

Energia, rakentaminen ja veden kulutus

Rakentamisessa ja remontoinnissa noudatetaan rakentamista ohjaavan lainsäädännön, ympäristölainsäädännön ja kirkkolain vaatimuksia. Energiatohokkuus ja muut ympäristönäkökohdat, kuten materiaalien sopivuus, huomioidaan uudis- ja korjausrakentamishankkeissa ja rakentamisen ympäristövaikutukset pyritään selvittämään kattavasti jo suunnitteluvaiheessa. Ympäristönäkökohdat kirjataan myös rakentamiseen liittyviin tarjouspyyntöihin hankintasäännön mukaisesti.

Kulttuuriperinnöstä huolehditaan hoitamalla suojeltavia rakennuksia asianmukaisesti ja neuvottelemalla hoidosta tarvittaessa museoviranomaisten ja kirkkohallituksen kanssa. Arvoesineistön irtaimistoluettelo pidetään ajantasaisena säännöllisin päivityksin.

Kiinteistöjen lämmitysenergian ja veden kulutusta seurataan. Kirkon energiatoimikunnan sopimukseen ja sen sisältämiin säästötavoitteisiin sitoudutaan heti sopimuksen valmistuttua.

”Työskentelyssä suositaan ympäristömerkittyjä tuotteita.”

Ruoka ja keittiöt

Seurakuntiemme kaikki emännät ovat suorittaneet ympäristöpassin. Keittiöhenkilökunnan kanssa on laadittu ympäristöselvitys, jossa keskeisintä on ruuan hävikin vähentäminen.

Eri tapahtumien ja kerhojen ylijäänyttä ruokaa pyritään hyödyntämään toisissa tilaisuuksissa. Esim. päiväkerhoissa ylimääräisiä leipiä hyödynnetään seuraavissa kerhoissa. Vähäinenkin biojättemäärä lajitellaan.

Tällä hetkellä ruokahankinnoissa hinta on melko ratkaisevaa. Ympäristömerkittyihin tuotteisiin kiinnitetään tulevaisuudessa huomiota, ja suositetaan kotimaisia tuotteita ja raaka-aineita.

Lähi tuotteita käytetään saatavuuden mukaan, etenkin vihannesten ja leipomotuotteiden osalta.

Luomutuotteita valitaan mahdollisuuksien mukaan. Tällä hetkellä luomutuotteet ovat jonkin verran kalliimpia. Budjetin laadinnan yhteydessä huomioidaan luomutuotteiden hankintamahdollisuudet.

Ruokatilaisuuksissa tarjotaan ajoitain myös pelkäästään kasvisruokaa, esimerkiksi keiton tai laatikko-ruuan muodossa. Kasvisruokapäiviä suunnitellaan tulevaisuudessa enemmän. Näitä voidaan toteuttaa etenkin eri satokausien mukaan, jolloin lähituottajia hyödynnetään esimerkiksi tuoreiden juuresten ja vihannesten hankinnassa.

Kertakäyttötavotteiden määrää pyritään vähentämään entisestään.

Esim. kertakäyttömukeja käytetään vain poikkeustilanteissa. Seurakunnissa hyötykäyttöön kierrätetään mm. kahvipusseja ja lasipurkkeja.

Toimistot

Toimistoissamme käytössä olevat toimistolaitteet ovat suhteellisen uusia ja tietokoneet uusitaan säännöllisesti. Laitteiden kunnosta pidetään huolta oikeilla käyttötavoilla ja tarvittaessa niitä huolletaan. Myös huonekaluissa ja sisämateriaaleissa huomioidaan kestävyys, pitkä käyttöikä ja ympäristöystävällisyys.

Suurten kopiokoneiden mustekasetit kierrätetään kaikissa seurakunnissa. Pöytätulostimien mustekasetit kierrätetään osassa toimipisteitä ja niiden kierrätys pyritään ottamaan käyttöön kaikissa toimistoissa vuoden 2013 loppuun mennessä.

Toimistoille tilattavien lehtien määrä on käyttötarpeeseen nähden sopiva, mutta tulevaisuudessa mainoksien määrään kiinnitetään huomiota esim. mainontakieltojen avulla.

Paperin käyttöön on kiinnitetty huomiota ja sitä on monin paikoin saatu vähennettyä. Kaksipuolinen tulostus on yleistä ja useita asiakirjoja on siirretty käsittelemään ja toimittamaan sähköisinä.

Taloustoimisto kerää vuoden lopussa kopiopapereiden kulutustiedot ostojen perusteella. Vuosittain kulutusta pyritään laskemaan viidellä prosentilla ja sen vähentämiseksi työntekijöille on jaettu ohjeistus, jonka noudattamista tehostetaan mm. koulutuksilla ja sisäisellä viestinnällä. Paperinkäyttöä järkevöitetään omaksumalla uusia toimintatapoja, kuten välttämällä paperisia tapahtumaesitteitä tai suunnittelemalla niitä uudelleen käytettäväksi. Paperinkäyttöä tehostetaan edelleen.

Leiri- ja kurssikeskukset

Jokaisesta seurakuntayhtymän seurakuntien käytössä ja omistuksessa olevista leiri- ja kurssikeskuksista on tehty ympäristöselvitykset, joissa on otettu huomioon mm. mahdollinen sijainti pohjavesialueella, jätteidenlajittelu- ja käsittely sekä luontoarvot kussakin kohteessa.

Leirikeskuksissa olevia luontopolkuja hyödynnetään eri leireillä. Kaikissa leirikeskuksissa on seinällä ”Vihreän leirikeskuksen ympäristöohjeet” ns. huoneentauluna.

Metsät ja liikenne

Kaikki seurakuntayhtymän metsät ovat PEFC/02-21-4 sertifioituja, ja niitä hoidetaan vahvistetun ja ajantasaisen metsäsuunnitelman mukaisesti yhteistyössä Ylä-Savon metsänhoitoyhdistyksen kanssa. Suunnitelma takaa, että metsiä hoidetaan metsälain ja luonnonsuojelulain edellytysten mukaisesti.

Metsiä vältetään hakkaamasta touko-heinäkuun aikana ja hakkuujätettä kerätään energiakäyttöön.

Liikennejärjestelyissä ympäristönäkökulma huomioidaan. Käytössä olevista pakettiautoistamme pidetään ajopäiväkirjaa, ja ajoneuvoja huolletaan 1-2 kertaa vuodessa. Työntekijöitä kannustetaan liikkumaan mm. pyöräillen. Kimppakyytejä tai julkista liikennettä suositaan työ- ja koulutusmatkoilla.

”Metsiä vältetään hakkaamasta touko-heinäkuun aikana ja hakkuujätettä kerätään energiakäyttöön.”

4. Yhteystiedot

Ylä-Savon seurakuntayhtymä

Ilvolankatu 14 b
74100 Iisalmi
Puh. 017 833 51
www.ylasavonseurakunnat.fi
www.facebook.com/ylasavonseurakunnat

Ympäristöohjelman ympäristövastaavat

Riitta Kaasinen, 040 5283 140, riitta.kaasinen@evl.fi ja
Hannu Huttunen, 044 300 0928, hannu.m.huttunen@evl.fi

Kierrätysvastaava

Minna Niskanen, 040 7335 277, minna.niskanen@evl.fi

Energiavastuuhenkilö

Ilmo Juutinen, 040 1825 025, ilmo.juutinen@evl.fi

Ympäristövastaavat seurakunnissamme

Iisalmen seurakunta

Minna Niskanen, 040 7335 277, minna.niskanen@evl.fi

Lapinlahden seurakunta

Sami Kokkonen, 040 5581 877, sami.kokkonen@evl.fi

Pielaveden seurakunta

Jaana Kiukkonen, 040 7432 035, jaana.kiukkonen@evl.fi

Varpaisjärven seurakunta

Sami Kokkonen, 040 5581 877, sami.kokkonen@evl.fi

Sonkajärven seurakunta

Seija Heiskanen, 040 1377 572, seija.heiskanen@evl.fi

Ympäristövastaava ja seurakuntien ympäristövastaavat muodostavat yhdessä ympäristötyöryhmän. Työryhmä huolehtii yhdessä asetettujen tavoitteiden toteutumisen seurannan ohella myös ympäristöohjelman päivittämisestä, ympäristölainsäädännön muutosten seurannasta, ympäristökoulutuksesta, -aloitteista ja tiedottamisesta, yhteistyöstä sidosryhmien kanssa ympäristöasioissa sekä aikanaan diplomin uusintahaun käynnistämisestä.